

DOKUMENT

O ĽUDSKOM BRATSTVE

PRE MIER A SPOLUŽITIE VO SVETE

Úvod

Viera vedie veriaceho k tomu, aby v druhom videl brata, ktorému treba pomáhať a milovať ho. Na základe viery v Boha, ktorý stvoril svet, všetko stvorenstvo i všetky ľudské bytosti – ktoré sú si pred jeho milosrdenstvom rovné – sú veriaci povolaní toto ľudské bratstvo prejavovať tak, že budú chrániť stvorenstvo a celý svet a pomáhať každému človeku, zvlášť tým, ktorí najviac trpia núdzou a chudobou.

Táto transcendentná hodnota bratstva bola východiskom na rôznych stretnutiach, na ktorých vládla bratská a priateľská atmosféra a kde sme spoločne prežívali radosti, žiale i problémy súčasného sveta v rôznych oblastiach: v oblasti vedecko-technického rozvoja, terapeutických výdobytkov, digitálneho veku, masmédií, spoločenskej komunikácie. Zamýšľali sme sa tiež nad témou chudoby, vojen a utrpenia mnohých bratov a sestier v rôznych častiach sveta, ktoré sú dôsledkom pretekov v zbrojení, sociálnej nespravodlivosti, korupcie, nerovnosti, morálneho úpadku, terorizmu, diskriminácie, extrémizmu a mnohých iných príčin.

Z týchto bratských a otvorených diskusií a zo stretnutia plného nádeje na svetlú budúcnosť pre všetkých ľudí sa zrodila myšlienka napísať tento „Dokument o *ľudskom bratstve*“. Dokument náležite uvážení, srdečný a jasný, ktorý má byť spoločnou deklaráciou dobrej vôle a úprimnej snahy. Je pozvaním pre všetkých ľudí, ktorí v srdci nosia vieru v Boha a vieru v *ľudské bratstvo*, aby sa spojili a spolupracovali na tom, aby sa toto bratstvo stalo pre nové generácie vodidlom ku kultúre vzájomného rešpektu, vychádzajúc z vedomia, že vďaka veľkej Božej milosti sú všetci ľudia bratmi a sestrami.

DOKUMENT

V mene Boha, ktorý stvoril všetky ľudské bytosti ako rovné s ohľadom na ich práva, povinnosti a dôstojnosť, a ktorý ich povolal, aby spolunaživali medzi sebou ako bratia a sestry, aby naplnili zem a šírili na nej dobro, lásku a pokoj;

v mene nevinnnej ľudskej duše, kvôli ktorej Boh zakázal zabíjať a vyhlásil, že kto zabije človeka, akoby zabil celé ľudstvo, a kto človeka zachráni, akoby zachránil celé ľudstvo;

v mene chudobných, núdznych a marginalizovaných, ktorým sú na základe Božieho príkazu povinní pomáhať všetci ľudia, no zvlášť všetci zámožní a bohatí;

v mene sirôt, vdov, utečencov a tých, čo boli vyhnaní zo svojich domovov a krajín; v mene všetkých obetí vojen, prenasledovania a nespravodlivosti; v mene slabých, ktorí žijú v strachu, vojnových väzňov a mučených v akejkolvek časti sveta bez rozdielu;

v mene národov, ktoré stratili istotu, pokoj a pokojné spolužitie, lebo sa stali obeťami ničenia, skazy a vojny;

v mene *ľudského bratstva*, ktoré zahŕňa všetkých ľudí, ktoré ich spája a robí rovnými;

v mene tohto *bratstva*, ktoré je narušené v dôsledku politiky integralizmu a rozkolu, ako aj systémov orientovaných na bezbrehý zisk a nenávisť ideologických prúdov, ktoré zneužívajú ľudské konanie a osudy;

v mene slobody, ktorú Boh dal všetkým ľudským bytostiam, keď ich stvoril ako slobodné a tým odlišné od ostatných bytostí;

v mene spravodlivosti a milosrdenstva, ktoré sú základmi prosperity a oporami viery;

v mene všetkých ľudí dobrej vôle, ktorí sa nachádzajú v každej časti sveta;

v mene Boha a všetkého, čo sme uviedli, Al-Azhar al Sharif – s moslimami Východu a Západu – a Katolíckou cirkev – s katolíkmi Východu i Západu – spoločne vyhlasujú, že chcú prijať kultúru dialógu ako cestu; vzájomnú spoluprácu ako pravidlo správania; vzájomné pochopenie ako metódu a normu.

My, ktorí veríme v Boha a v konečné stretnutie s ním a jeho súdom, na základe našej náboženskej a morálnej zodpovednosti, prostredníctvom tohto dokumentu požadujeme od nás i od svetových vodcov, architektov medzinárodnej politiky a svetovej ekonomiky, aby sme sa vážne usilovali o šírenie kultúry tolerance a pokojného spoluzitia; aby sme, čo možno najskôr zasiahli, pokiaľ ide o zastavenie vylievania nevinnej krvi, ukončenie vojen, konfliktov, ničenia životného prostredia a proti kultúrnemu a morálnemu úpadku, ktorý svet aktuálne prežíva.

Obraciame sa na intelektuálov, filozofov, veriacich, umelcov, pracovníkov médií a kultúry vo všetkých častiach sveta, aby znovu oživilí hodnoty pokoja, spravodlivosti, dobra, krásy, ľudského bratstva a spolunažívania, aby potvrdili význam týchto hodnôt ako záchranej kotvy pre všetkých a všade ich šírili.

Toto vyhlásenie, ktoré vychádza z hlbokej úvahy nad našou súčasnou realitou, oceňujúc jej úspechy a prežívajúc jej bolesti, nezdary i pohromy, vyjadruje pevné presvedčenie, že medzi najdôležitejšie príčiny krízy moderného sveta patrí znecitlivenie ľudského svedomia, vzdialenie sa od náboženských hodnôt, ako aj prevládajúci individualizmus sprevádzaný materialistickými filozofiami, ktoré zbožstevujú človeka a na miesto najvyšších a transcendentných princípov kladú svetské a materiálne hodnoty.

My, hoci uznávame pozitívne kroky, ktoré naša moderná civilizácia uskutočnila v oblasti vedy, technológie, medicíny, priemyslu a ľudského blahobytu – zvlášť v rozvojových krajinách – chceme zdôrazniť, že súčasne s týmito historickými, veľkými a cennými pokrokmi sa prejavuje etický úpadok, ktorý ovplyvňuje konanie na medzinárodnej úrovni a oslabuje duchovné hodnoty a zmysel pre zodpovednosť. Všetko to prispieva k šíreniu všeobecného pocitu frustrácie, izolácie a beznádeje, čo mnohých vedie k tomu, že upadnú do víru ateistického a agnostického extrémizmu, alebo náboženského integralizmu, extrémizmu či slepeho fundamentalizmu, pričom aj iných vedú k tomu, aby prepadli nejakým formám závislosti a individuálnej či kolektívnej autodeštrukcie.

Dejiny jasne potvrdzujú, že náboženský a národný extrémizmus a netolerancia vo svete, vyvolali tak na Západe, ako aj na Východe, niečo, čo by sme mohli nazvať príznakmi „*rozkuškovanej tretej svetovej vojny*“. V rôznych častiach sveta a za rôznych tragických okolností začali byť tieto príznaky bolestne zjavné v takých prípadoch, keď je presný počet obetí, vdov a sirôt naďalej neznámy. Okrem toho sú tu ďalšie oblasti, kde sa schyluje k tomu,

že sa v situácii, keď svet ovláda neistota, sklamanie a strach z budúcnosti a riadi sa krátkozrakými ekonomickými záujmami, stanú sa javiskom nových konfliktov v dôsledku skrytých ohnísk napätia a nahromadených zbraní a munície.

Okrem toho dosvedčujeme, že vážne politické krízy, nespravodlivosť a nerovnomerné rozdelenie prírodných zdrojov – z ktorých má úžitok len menšina bohatých na úkor väčšiny národov zeme – zapríčinili a stále zapríčiňujú existenciu veľkého množstva chorých, chudobných a zomierajúcich. Zároveň vyvolávajú smrtiace krízy, ktorých obeťami sú rôzne krajiny, napriek tomu, že majú prírodné bohatstvá i ľudské zdroje vo forme mladých generácií. Na medzinárodnej úrovni vládne s ohľadom na tieto krízy vedúce k smrti miliónov detí, ktoré zomierajú vychudnuté na kosť z dôvodu chudoby a hladu, neakceptovateľné ticho.

Je zrejmé, že v tejto súvislosti zohráva podstatnú úlohu rodina, ako základná bunka spoločnosti a ľudstva, ktorá prináša deti na svet, učí ich, vychováva, poskytuje im pevnú morálnu formáciu a ochranu. Útoky na inštitúciu rodiny, jej znevažovanie alebo pochybnosti o význame jej úlohy, predstavujú jedno z najhrozivejších cieľov našej doby.

Potvrdzujeme tiež, že nato, aby bolo možné čeliť individualistickým, egoistickým a konfliktným tendenciám, sklonu k radikalizmu či slepému extrémizmu vo všetkých jeho formách a prejavoch, je dôležité znovu prebudenie zmyslu pre náboženstvo a oživenie tohto zmyslu v srdciach nových generácií prostredníctvom zdravej výchovy a prijatia morálnych hodnôt a správnych náboženských náuk.

Prvým a najdôležitejším cieľom náboženstiev je veriť v Boha, ctiť si ho a pozývať všetkých ľudí, aby verili v to, že tento svet závisí od jedného Boha, ktorý ho riadi; Stvoriteľa, ktorý nás stvárnil svojou božskou múdrosťou a dal nám dar života, aby sme ho chránili. Dar, ktorý nik nemá právo odobrať, ohroziť alebo zneužiť pre svoje potešenie, ba všetci musia tento dar života chrániť od jeho počiatku až po prirodzenú smrť. Preto odsudzujeme všetky praktiky, ktoré ohrozujú život, ako sú genocídy, teroristické činy, násilné presídlenia, obchod s ľudskými orgánmi, potrat a eutanázia, a tiež politické opatrenia, ktoré toto všetko podporujú.

Rovnako jasne vyhlasujeme, že náboženstvá nikdy nenabádajú k vojne a nevyvolávajú pocity nenávisť, nepriateľstva, extrémizmu, ani nevyzývajú k násiliu a krviprelievaniu. Tieto hrozné skutočnosti sú ovocím pokrivenia náboženských náuk, politického zneužívania náboženstiev

a tiež interpretácií istých skupín veriacich, ktoré v niektorej etape dejín zneužili silu náboženského cítenia v srdciach ľudí na to, aby ich donútili ku konaniu, ktoré nemá nič spoločné s pravdou náboženstva. Urobili to s cieľom dosiahnuť svoje krátkozraké svetské, politické a ekonomické ciele. Preto žiadame všetkých, aby prestali používať náboženstvá na podnecovanie nenávisť, násilia, extrémizmu a slepého fanatizmu, aby nepoužívali Božie meno na ospravedlnenie aktov vraždenia, vyhost'ovania, terorizmu a utláčania. Žiadame to na základe našej spoločnej viery v Boha, ktorý nestvoril ľudí nato, aby boli zabíjaní, alebo aby medzi sebou bojovali, ani nato, aby boli mučení alebo ponížovaní vo svojom živote a vo svojej bytosti. Všemohúci Boh v skutočnosti nepotrebuje, aby ho niekto bránil, a nechce, aby jeho meno bolo zneužívané na terorizovanie ľudí.

Tento dokument – v súlade s predošlými medzinárodnými dokumentmi, ktoré zdôrazňovali úlohu náboženstiev pri budovaní svetového mieru – potvrdzuje nasledovné:

– Pevné presvedčenie, že pravé náboženské nauky vyzývajú k tomu, aby sme zostali ukotvení v hodnote pokoja; povzbudzujú k tomu, aby sme podporovali hodnoty vzájomného poznania, *ľudského bratstva* a vzájomného spolužitia; aby sme sa usilovali o obnovu vlády rozumu, spravodlivosti a lásky k blížnemu a znovu prebudili v mladých zmysel pre náboženstvo, aby sa nové generácie ubránili materialistickému zmýšľaniu, nebezpečenstvu politiky bezhraničnej chamtivosti a ľahostajnosti, ktorá je založená na zákone sily, a nie na sile zákona.

– Sloboda je právom každej osoby: každý má slobodu veriť, myslieť, slobodu prejavu a konania. Pluralizmus a rozličnosť náboženstiev, farby pleti, pohlavia, rasy, jazyka existuje, lebo ho Boh chcel vo svojej múdrosti, s ktorou stvoril ľudské bytosti. Božská Múdrost' je zdrojom, z ktorého vychádza právo na slobodu vierovyznania a slobodu byť rozdielni. Preto odsudzujeme, keď sa ľudia nútia k tomu, aby prijali isté náboženstvo alebo istú kultúru, alebo keď sa im vnucuje istý kultúrny životný štýl, ktorý druhí neakceptujú.

– Spravodlivosť založená na milosrdenstve je cesta, ktorou treba ísť, aby sme dosiahli dôstojný život, na ktorý má každá ľudská bytosť právo.

– Dialóg, pochopenie, šírenie kultúry tolerancie, akceptovania druhého a pokojného spolužitia medzi ľuďmi, by značne prispelo k zmierneniu mnohých ekonomických, politických a ekologických problémov, ktoré ťažia veľkú časť ľudského rodu.

– Dialóg medzi veriacimi značí stretávať sa v obrovskom priestore spoločných duchovných, ľudských a spoločenských hodnôt a zapojiť ich do šírenia najvyšších morálnych cností, ku ktorým povzbudzujú náboženstvá; značí to tiež vyhýbať sa neužitočným diskusiám.

– Ochrana bohoslužobných miest – chrámov, kostolov a mešít – je povinnosťou garantovanou náboženstvami, ľudskými hodnotami, zákonmi i medzinárodnými dohodami. Každý pokus napadnúť tieto bohoslužobné miesta, alebo ich ohroziť prostredníctvom atentátov, výbuchov či iného poškodenia, predstavuje odklon od náboženského učenia, ako aj jasné porušenie medzinárodného práva.

– Za ohavný terorizmus, ktorý ohrozuje bezpečnosť ľudí tak na Západe, ako aj na Východe, rovnako na severe, ako aj na juhu, a šíri paniku, strach a pesimizmus, nie sú zodpovedné náboženstvá – hoci ich teroristi zneužívajú. Ide o dôsledok nahromadených nesprávnych interpretácií náboženských textov, politiky vedúcej k hladu, chudobe, nespravodlivosti, utláčaniu, politiky arogancie. Preto je nevyhnutné zastaviť podporovanie teroristických hnutí prostredníctvom financií, zbraní, plánov či ich ospravedlňovaním, aj prostredníctvom médií. Všetko toto treba považovať za medzinárodné zločiny, ktoré ohrozujú svetovú bezpečnosť a mier. Treba tiež odsúdiť terorizmus vo všetkých jeho formách a prejavochoch.

– Koncept *občianstva* je založený na rovnosti práv a povinností, pod ochranou ktorých všetci požívajú spravodlivosť. Preto je potrebné usilovať sa v našich spoločnostiach o nastolenie konceptu *plnoprávneho občianstva* a vzdať sa diskriminačného používania termínu *menšina*, ktorý so sebou nesie zárodoky pocitu izolovanosti a menejcennosti; tento termín pripravuje pôdu pre nepriateľstvo a nezhody, pričom odníma výdobytky náboženských a občianskych práv niektorým občanom, čím ich diskriminuje.

– Je nesporné, že dobré vzťahy medzi Západom a Východom sú vzájomnou nevyhnutnosťou, ktorá nemôže byť nahradená a už vôbec nie prehliadaná, aby sa obe strany mohli navzájom obohatiť kultúrou toho druhého, prostredníctvom dialógu a vzájomnej kultúrnej výmeny. Západ by mohol nájsť v kultúre Východu liek na niektoré svoje duchovné a náboženské choroby, spôsobené prevládajúcim materializmom. A Východ by mohol nájsť v kultúre Západu mnohé prvky, ktoré by mu mohli pomôcť uchrániť sa od slabosti, rozdelenia, konfliktu, či vedeckého, technického a kultúrneho úpadku. Je dôležité venovať pozornosť náboženským, kultúrnym a historickým rozdielom, ktoré sú podstatným prvkom formovania osobnosti, ako aj kultúry a civilizácie Východu. Rovnako je však dôležité upevňovať

všeobecné a spoločné ľudské práva, ktoré prispievajú k zaisteniu dôstojného života pre všetkých ľudí na Východe i na Západe, a vyhnúť sa používaniu politiky dvojakého metra.

– Je nevyhnutnou potrebou uznať právo ženy na vzdelanie, prácu a uplatňovanie vlastných politických práv. Okrem toho treba pracovať na jej oslobodení od historických a sociálnych tlakov protirečiacich princípom jej vlastnej viery a dôstojnosti. Je tiež nevyhnutné chrániť ju pred sexuálnym zneužívaním a takým zaobchádzaním, ktoré ju degraduje na tovar alebo na prostriedok pre potešenie a ekonomický zisk. Preto je potrebné zastaviť všetky neľudské praktiky a vulgárne zvyky, ktoré ponížujú dôstojnosť ženy a pracovať na zmene zákonov, ktoré bránia ženám naplno využívať ich práva.

– Ochrana základných práv detí – práva vyrastať v rodinnom prostredí, práva na výživu, vzdelanie a zdravotnícke služby – je povinnosťou rodiny a spoločnosti. Tieto práva musia byť zaistené a chránené tak, aby nechýbali a neodopierali sa nijakému dieťaťu v nijakej časti sveta. Treba odsúdiť akúkoľvek prax, ktorá poškodzuje dôstojnosť detí alebo ich práva. Okrem toho je nevyhnutné dávať pozor na nebezpečenstvá, ktorým sú deti vystavené – zvlášť v digitálnom prostredí – a považovať za zločin obchod s ich nevinnosťou, či akékoľvek poškodenie ich detstva.

– Ochrana práv starých, slabých, hendikepovaných a utláčaných osôb je náboženskou a spoločenskou požiadavkou, ktorá musí byť garantovaná a chránená prísnou legislatívou a uplatňovaním príslušných medzinárodných dohôd.

S týmto úmyslom Katolícka cirkev a Al-Azhar vo vzájomnej spolupráci oznamujú a sľubujú, že tento dokument doručia autoritám, vplyvným vodcom, prívržencom náboženstiev v celom svete, národným a medzinárodným kompetentným organizáciám, organizáciám občianskej spoločnosti, náboženským inštitúciám a myšlienkovým vodcom; a že sa zasadia za rozšírenie princípov tejto deklarácie na všetky národné úrovne i na medzinárodnú úroveň, povzbudzujúc k ich pretlmočeniu do politických opatrení, rozhodnutí, legislatívnych textov, študijných programov a komunikačných materiálov.

Al-Azhar a Katolícka cirkev žiadajú, aby sa tento dokument stal predmetom štúdia a reflexie na všetkých školách, univerzitách, výchovných a formačných inštitútoch, a prispel tak k formovaniu nových generácií, ktoré prinesú dobro a pokoj, brániac všade právo utláčaných a tých najmenších.

Na záver žiadame:

aby sa toto vyhlásenie stalo výzvou k zmiereniu a bratstvu medzi všetkými veriacimi, ba aj medzi veriacimi a neveriacimi a medzi všetkými ľuďmi dobrej vôle;

aby bolo výzvou pre každé živé svedomie, ktoré zavrhuje ohavné násilie a slepý extrémizmus; apelom na tých, čo milujú hodnoty tolerancie a bratstva, podporované a podnecované náboženstvami;

aby bolo svedectvom o veľkosti viery v Boha, ktorá spája rozdelené srdcia a povznáša ľudského ducha;

aby bolo symbolom vzájomného objatia medzi Východom a Západom, medzi severom i juhom a medzi všetkými, ktorí veria, že Boh nás stvoril, aby sme sa navzájom poznali, spolupracovali medzi sebou a žili spoločne ako bratia a sestry, ktorí sa milujú.

To je to, v čo dúfame a čo sa usilujeme uskutočniť, aby sa dosiahol všeobecný mier, ktorému by sa mohli tešiť všetci ľudia už v tomto živote.

Abu Dhabi, 4. februára 2019

Jeho Svätosť
pápež František

Veľký imám mešity Al-Azhar
Ahmad Al-Tayyeb